

Bez adekvátnej pomoci skrachuje do dvoch mesiacov takmer 47 % ubytovacích a stravovacích zariadení, ďalších 44 % neprežije jar 2021.

Bratislava 4. 11. 2020

Takéto alarmujúce zistenia priniesol aktuálny prieskum, ktorý realizovala Asociácia hotelov a reštaurácií Slovenska v spolupráci s Inštitútom stredoeurópskych štúdií IstroAnalytica od 26. októbra do 1. novembra 2020. Prieskumu sa zúčastnilo 135 respondentov zastupujúcich ubytovacie a stravovacie zariadenia združené v asociácii. Štruktúra zapojených respondentov kopíruje vo významnej miere štruktúru členskej základne asociácie.

HLAVNÉ ZISTENIA Z PRIESKUMU

Podporné opatrenia, ktoré zaviedla vláda v prvej i druhej vlne koronakrízy na udržanie zamestnanosti, resp. udržanie samotného podnikania, nie sú podľa respondentov prieskumu pre sektor ubytovacích a stravovacích služieb dostatočné.

- Z výsledkov prieskumu je totiž zrejmé, že v podniky zapojené do prieskumu zaznamenali počas prvej vlny koronakrízy priemerný pokles zamestnanosti o 30 %. V druhej vlne hrozí v dôsledku pretrvávajúcich obmedzení, súvisiacich s pandémiou COVID-19, prepustenie ďalším skoro 16,5 % zamestnancov. Ak by sa tieto zistenia vzťahovali na celý sektor ubytovacích a stravovacích služieb, tak o prácu v sektore môže prísť v tomto roku až 36 000 zamestnancov.
- Takmer polovica všetkých respondentov očakáva pokles tržieb za rok 2020 v porovnaní s rokom 2019 o 60 % a viac, z toho takmer jedna pätina ho odhaduje až na úrovni 80 %. Ďalšia tretina opýtaných očakáva prepad tohtoročných tržieb oproti tržbám minulého roka medzi 40 až 60 %. Priemerný medziročný pokles tržieb všetkých respondentov sa tak pohybuje na úrovni 57 %. Ak tento údaj opäť aplikujeme na celý sektor, tohtoročné tržby slovenských subjektov z ubytovacieho a reštauračného biznisu klesnú, v porovnaní s tržbami roka 2019, približne o 500 až 600 miliónov EUR.
- Vplyvom pretrvávajúcich reštrikčných opatrení zameraných na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19 odhaduje až 90 % subjektov zapojených do prieskumu, že ich podnik nedokáže prežiť viac ako 5 mesiacov, pričom takmer polovica z nich sa obáva, že skrachuje už do 1 alebo 2 mesiacov. Alarmujúci na týchto výsledkoch je aj fakt, že tieto negatívne prognózy prezentovali najmä dlhodobo etablované podniky, ktoré prežili aj dopady ekonomickej krízy z roku 2008, totiž až 82 % týchto subjektov pôsobí na slovenskom trhu 10 a viac rokov.

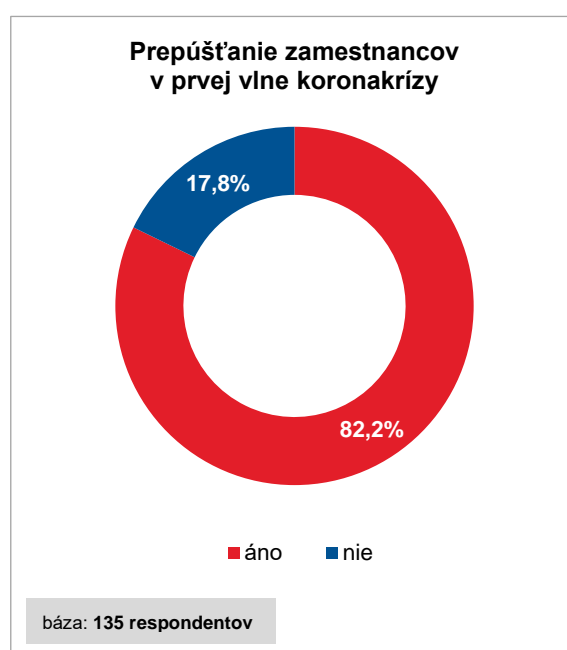
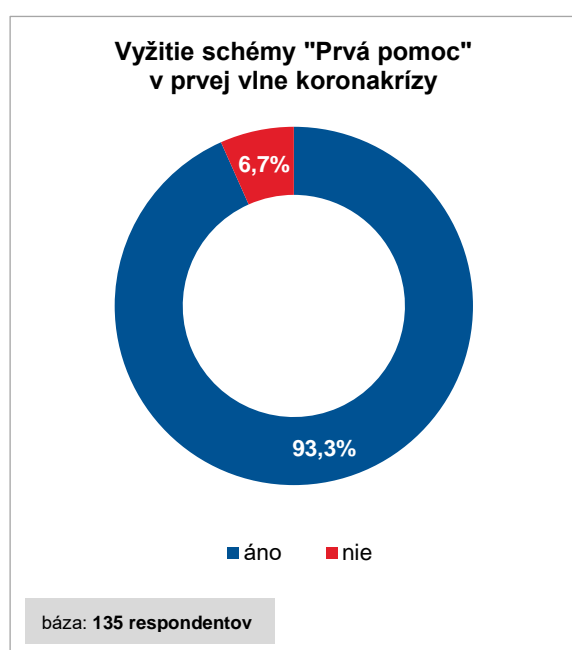
Bez dostatočne účinnej pomoci sa tak sektor ubytovacích a stravovacích služieb bude z devastačných dôsledkov koronakrízy spamätávať niekoľko rokov. Okrem priameho negatívneho dopadu na zamestnanosť, odvedenú DPH a daň z príjmu, príde Slovensko aj o svoju doteraz rastúcu pozíciu v medzinárodnom cestovnom ruchu. Zahraničných turistov po zastavení koronakrízy uvítajú skôr krajiny, ktoré dokázali podnikateľov a zamestnancov v tomto sektore ochrániť lepšie, napríklad Česká republika, Rakúsko, či Chorvátsko.

PODROBNEJŠIE ZISTENIA Z PRIESKUMU

Podpora štátu v prvej vlnе koronakrízy hotelom a reštauráciám nepomohla

Podľa výsledkov prieskumu sa formy pomoci, ktoré doteraz štát zaviedol pre zamestnávateľov, z hľadiska udržania zamestnanosti v tomto sektore javia ako neúčinné.

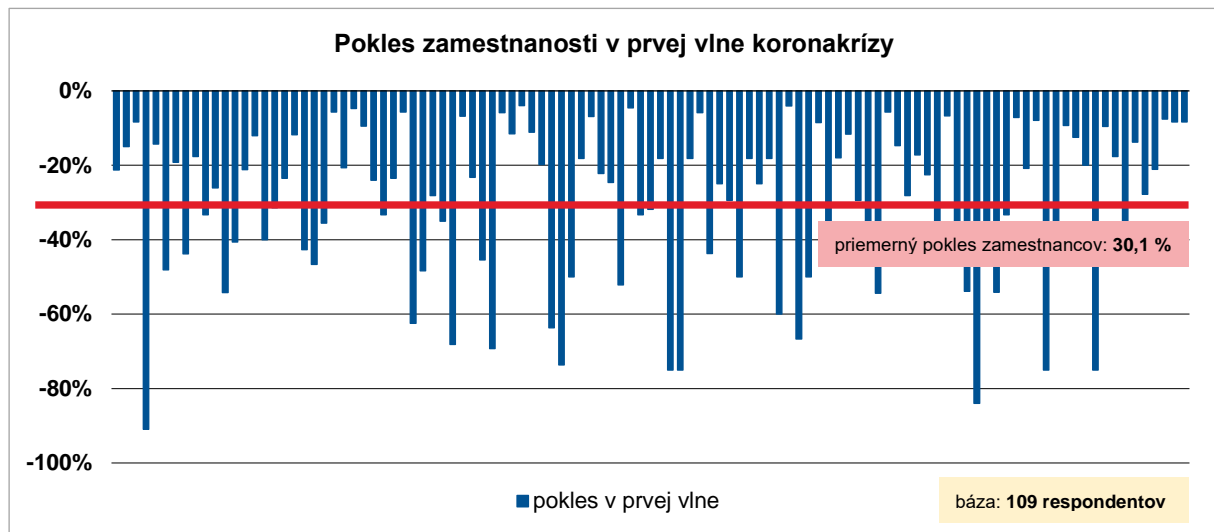
Aj napriek tomu, že drvivá väčšina respondentov (vyše 93 %) požiadala počas prvej vlny koronakrízy o podporné opatrenia z dielne ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny smerované na udržanie zamestnanosti, resp. samotného podnikania (známe aj ako "Prvá pomoc pre zamestnancov, firmy a SZČO"), **viac ako 82 % všetkých opýtaných však zároveň uviedlo, že k prepúšťaniu zamestnancov museli pristúpiť už v prvej vlnе.**

Dopady prvej a druhej vlny koronakrízy na ubytovacie a stravovacie zariadenia

Prieskum Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska a Inštitútu IistroAnalytica medzi členmi asociácie
október 2020, % všetkých respondentov (135 respondentov)

V podnikoch, ktoré uviedli, že museli pristúpiť k prepúšťaniu už počas prvej vlny koronakrízy, klesol počet zamestnancov po prvej vlnе v priemere o približne 30 %. Medzi najohrozenejšie pozície v segmente ubytovacích a stravovacích služieb, ktorých sa dotklo prepúšťanie v prvej vlnе, patrili čašník/servírka, chyžná, recepčný/recepčná, kuchár/kuchárka a upratovač/upratovačka.

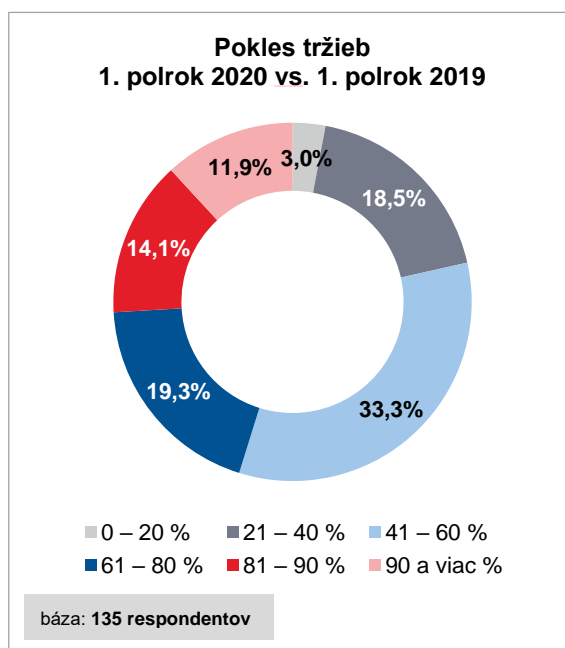
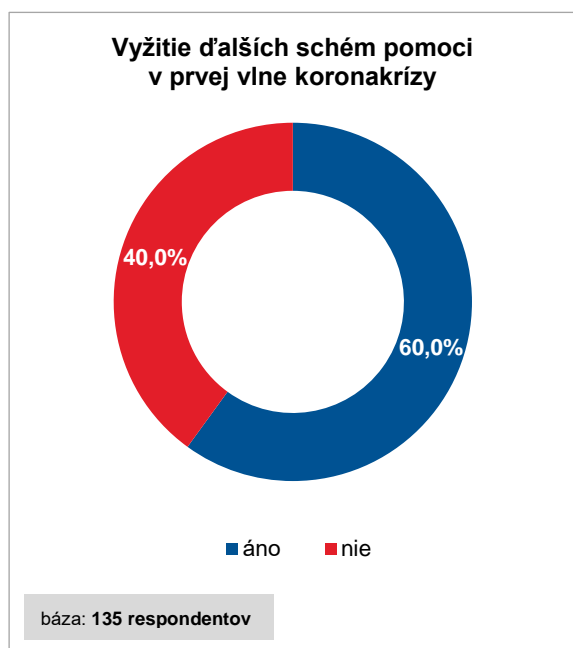

Dopady prvej a druhej vlny koronakrízy na ubytovacie a stravovacie zariadenia

Prieskum Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska a Inštitútu IstroAnalytica medzi členmi asociácie október 2020, % respondentov, ktorí prepúšťali v prvej vlnе koronakrízy (109 respondentov)

Zhruba 60 % respondentov tiež uviedlo, že okrem uvedenej štátnej podpory poskytovanej ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny sa uchádzali aj o ďalšie podporné nástroje pre podnikateľov poskytované rezortmi hospodárstva a financií. Išlo najmä o odklady odvodov za zamestnancov, dotácie na úhradu časti nájomného, odklady splátok úverov či odklady preddavkov dane z príjmu. **Ani tieto ďalšie nástroje štátnej pomoci však respondenti nepovažovali za dostatočné, vzhľadom na výrazný prepád tržieb v segmente ubytovacích a stravovacích služieb.**

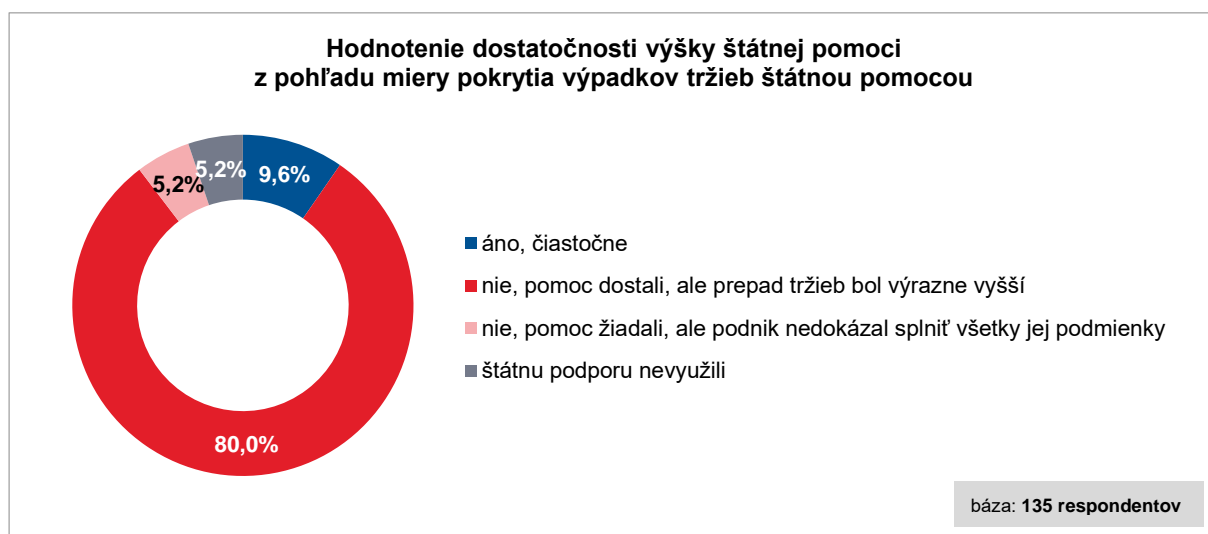
Takmer polovica opýtaných (45 %) totiž v prieskume uviedla, že v prvom polroku 2020 ich podnik zaznamenal pokles tržieb oproti rovnakému obdobiu roka 2019 o viac ako 60 % – dokonca štvrtina týchto respondentov (26 %) zaznamenala medziročný prepád tržieb prvého polroka 2020 oproti rovnakému obdobiu 2019 až na úrovni 81 % a viac. Ďalšej tretine respondentov (33 %) poklesli tržby v prvom polroku 2020 na úroveň 41 až 60 % oproti prvému polroku 2019. Takmer 18,5 % subjektov uviedlo, že prepád tržieb prvého polroka 2020 oproti prvému polroku 2019 sa pohyboval medzi 21 až 40 % a zvyšné 3 % respondentov deklarovali tento prepád medzi 0 až 20 %.

Dopady prvej a druhej vlny koronakrízy na ubytovacie a stravovacie zariadenia

Prieskum Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska a Inštitútu IstroAnalytica medzi členmi asociácie október 2020, % všetkých respondentov (135 respondentov)

Nízka výška štátnej pomoci v porovnaní s vysokým prepadom tržieb, ktorého následkom došlo k rušeniu pracovných miest v sektore ubytovania a stravovania, to sú hlavné dôvody, pre ktoré až 85 % respondentov hodnotilo pomoc štátu počas prvej vlny koronakrízy za nedostatočnú. Síce 80 % z nich pritom pomoc od štátu čerpalo, avšak prepad tržieb, ktorý zaznamenali ich podniky, bol výrazne vyšší než poskytnutá podpora. Zvyšných 5 % respondentov sa o pomoc štátu uchádzalo tiež, ale ich podniky cez toto sito prepadli, keďže nedokázali splniť podmienky pre získanie štátnej pomoci.

Dopady prvej a druhej vlny koronakrízy na ubytovacie a stravovacie zariadenia

Prieskum Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska a Inštitútu IstroAnalytica medzi členmi asociácie október 2020, % všetkých respondentov (135 respondentov)

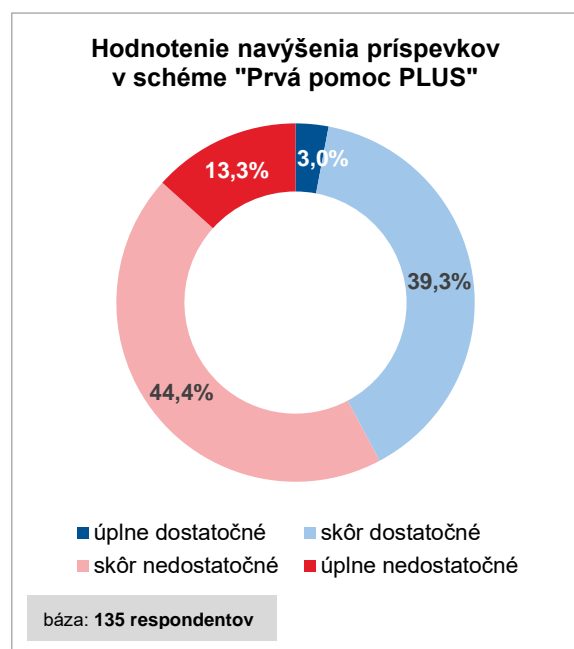
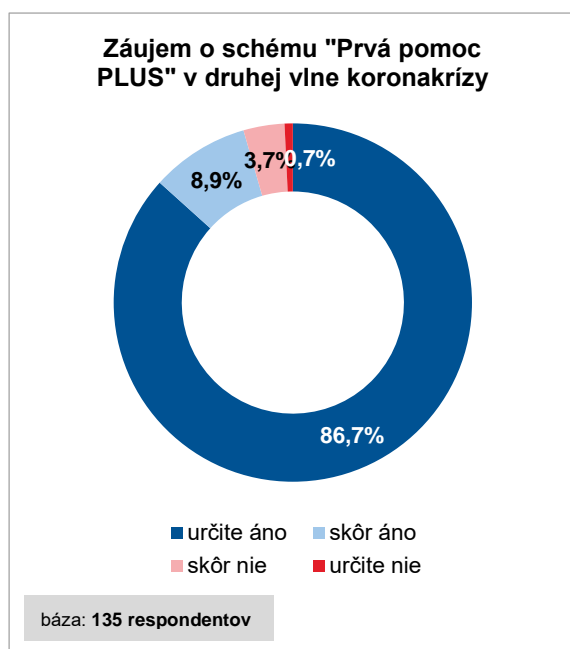
Tieto zistenia potvrdzujú aj ďalšie závery z prieskumu týkajúce sa špecifikácie hlavných zdrojov, z ktorých respondenti uhradili náklady na prevádzku a plnenie si ďalších povinností ich podniku počas prvej aj druhej vlny koronakrízy.

Medzi hlavnými finančnými zdrojmi na úhradu fixných nákladov spojených s prevádzkou podniku dominujú najmä finančné prostriedky samotného podniku. Najčastejšie išlo o vlastné finančné rezervy podniku (72 %) a/alebo o pôžičky a dotácie od majiteľa podniku (53 %). Rôzne formy pomoci štátu na udržanie pracovných miest a podporu podnikania označilo ako jeden z finančných zdrojov len niečo vyše jednej tretiny respondentov (37 %).

Ďalšiemu prepúšťaniu v hoteloch a reštauráciách nezabráni ani rozšírenie štátnej pomoci

Aktuálna druhá vlna koronakrízy opäť zásadne obmedzila prevádzku ubytovacích a stravovacích zariadení. Vláda SR ako reakciu na zmiernenie týchto negatívnych dopadov **oznámila úpravy a navýšenie príspevkov v balíčku "Prvá pomoc PLUS" s cieľom udržať zamestnanosť, resp. samotné podnikanie postihnutých prevádzok.**

Napriek tomu, že drvivá väčšina respondentov (96 %) z ubytovacieho a reštauračného sektora v prieskume uviedla, že plánuje nový balík pomoci „Prvá pomoc PLUS“ určite alebo skôr využiť, **takmer šesť z desiatich respondentov (58 %) zároveň označilo tento balík pomoci, aj po navýšení príspevkov na udržanie zamestnancov, resp. pri poklese tržieb, za skôr či úplne nedostatočný.**

Dopady prvej a druhej vlny koronakrízy na ubytovacie a stravovacie zariadenia

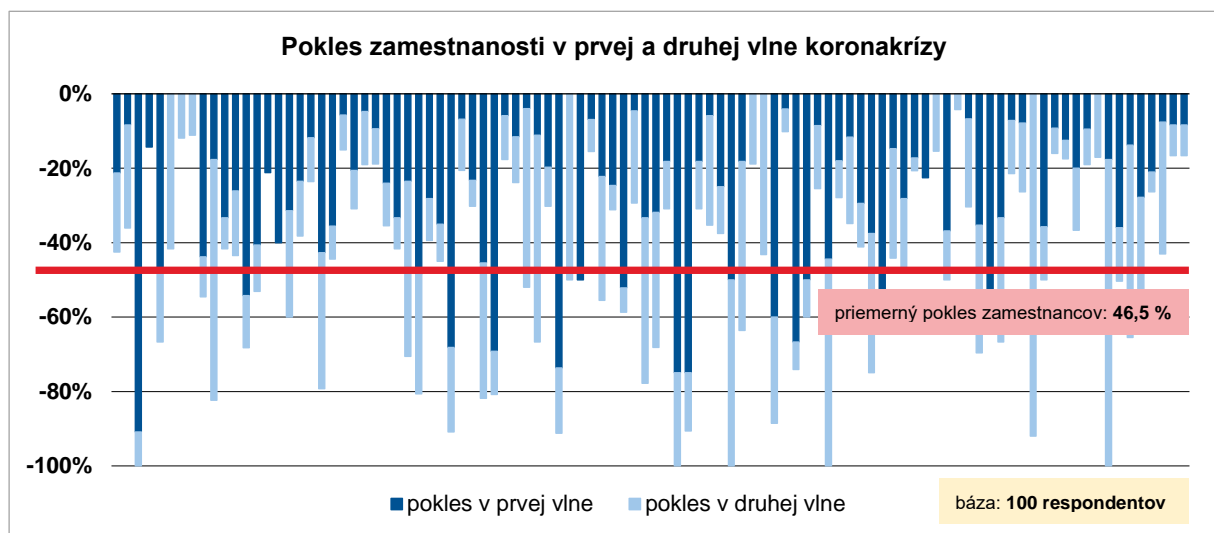
Prieskum Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska a Inštitútu IstroAnalytica medzi členmi asociácie
október 2020, % všetkých respondentov (135 respondentov)

Ako ďalej potvrdzujú výsledky prieskumu, ani navýšené príspevky ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny na udržanie pracovných miest pravdepodobne, v druhej vlně koronakrízy nepomôžu odvrátiť prepúšťanie v segmente ubytovania a stravovania.

Takmer tri štvrtiny všetkých respondentov (74 %) totiž uviedlo, že určite, resp. pravdepodobne, budú musieť prepúšťať aj do konca tohto roka, prípadne v prvej polovici roka 2021 (medzi týmito respondentmi boli zastúpené podniky, ktoré museli prepúšťať už v prvej vlnе, ako aj tie, ktoré zamestnanosť v prvej vlnе dokázali udržať).

Kým po prvej vlnе koronakrízy zamestnanosť vo firmách, ktoré v prieskume priznali, že budú musieť (určite, resp. pravdepodobne) prepúšťať aj v druhej vlnе koronakrízy, **poklesla v priemere o 26 %**, pri pretrvávajúcích aktuálnych obmedzeniach títo respondenti odhadujú, že **ešte v tomto roku, resp. v prvom polroku 2021 príde u nich o prácu v priemere ďalších takmer 17 % zamestnancov**.

Priemerný pokles počtu zamestnancov v podnikoch za prvú aj druhú vlnu koronakrízy sa tak hýbe až na úrovni 46,5 %. Toto číslo by bolo pritom ešte vyššie – 5 % respondentov, ktorí uviedli, že sa určite, resp. pravdepodobne nevyhnú opätovnému prepúšťaniu, sa v prieskume ešte nevedelo vyjadriť, akého počtu zamestnancov by sa prepúšťanie dotklo. Aj v druhej vlnе by medzi najčastejšie prepúšťané pozície patrili čašník/servírka, chyžná, kuchár/kuchárka, recepčný/recepčná a upratovač/upratovačka.

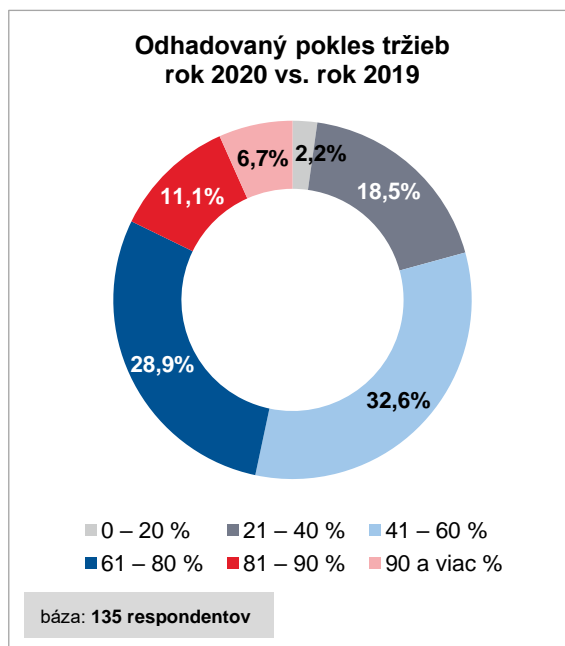
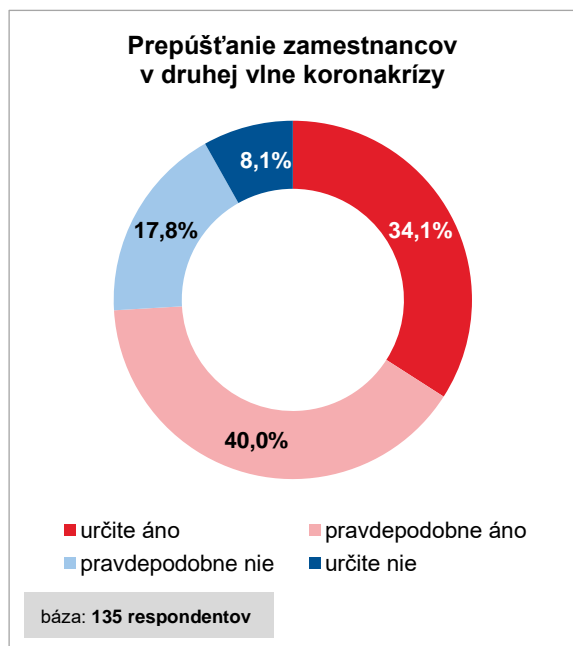
Dopady prvej a druhej vlny koronakrízy na ubytovacie a stravovacie zariadenia

Prieskum Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska a Inštitútu IstroAnalytica medzi členmi asociácie

október 2020, % respondentov, ktorí zvažujú prepúšťanie v druhej vlnе koronakrízy – väčšina z nich prepúšťala aj v prvej vlnе (100 respondentov)

Rovnako negatívne vyhladky prezentovali podniky z oblasti ubytovania a stravovania aj pri porovnaní tržieb za celé roky 2019 a 2020.

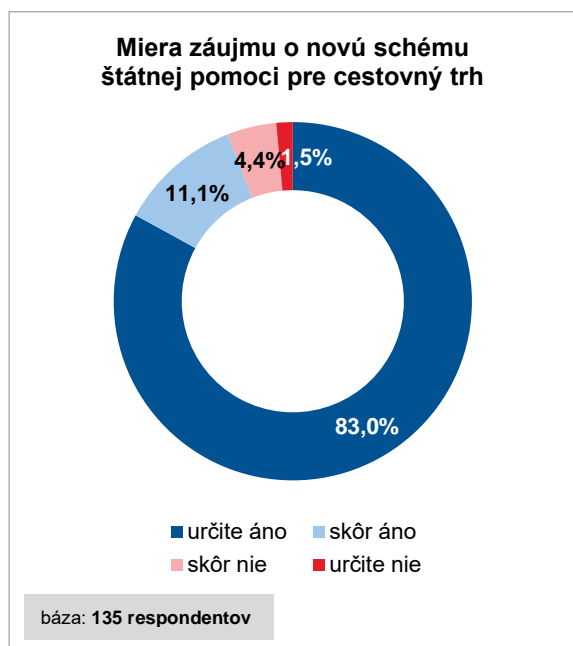
Takmer polovica respondentov (47 %) odhaduje prepád tržieb v roku 2020 oproti roku 2019 na úrovni 61% a viac, z toho takmer jedna pätina (18 %) odhaduje medziročný pokles tržieb až na úrovni 81% . Ďalšia tretina opýtaných (33 %) odhaduje tento prepád na úrovni 41 % a viac. Zvyšných 18,5 % subjektov zapojených do prieskumu očakáva prepád tohtoročných tržieb oproti minulému roku medzi 21 až 40 % a iba niečo okolo 2 % odhaduje tento prepád medzi 0 až 20 %.

Dopady prvej a druhej vlny koronakrízy na ubytovacie a stravovacie zariadenia

Prieskum Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska a Inštitútu IstroAnalytica medzi členmi asociácie Október 2020, % všetkých respondentov (135 respondentov)

Respondenti sa v prieskume vyjadrovali aj k novej schéme pomoci, ktorú schválila vláda SR pre oblasť cestovného ruchu v celkovom objeme 100 mil. EUR. Podľa tejto schémy budú môcť podnikatelia v cestovnom ruchu, ktorým klesli tržby o viac ako 40 %, v závislosti od výšku poklesu tržieb v danom mesiaci 2020, žiadať o finančný príspevok od 4 % do 10 % z obratu príslušného mesiaca roka 2019. **Záujem požiadať o príspevok z tejto schémy štátnej pomoci pre prevádzky v cestovnom ruchu prejavilo vyše 94 % respondentov.**

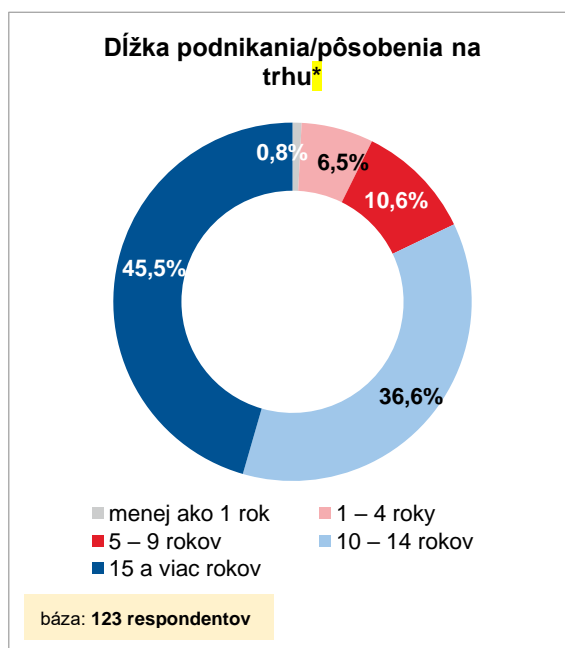
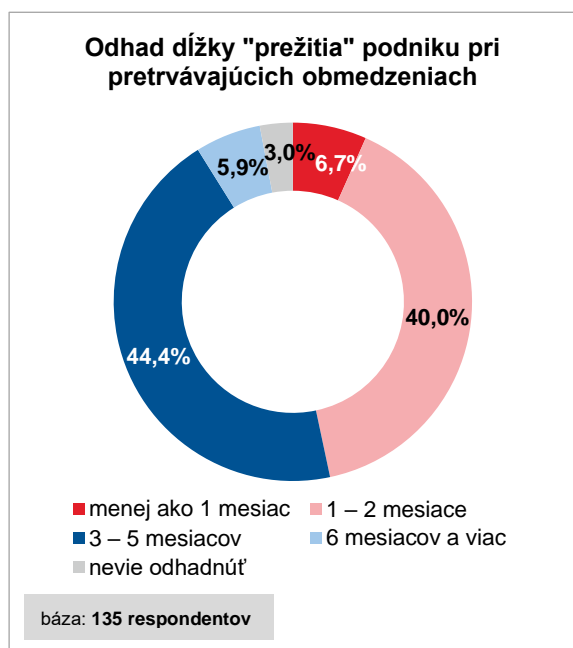
Dopady prvej a druhej vlny koronakrízy na ubytovacie a stravovacie zariadenia

Prieskum Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska a Inštitútu IstroAnalytica medzi členmi asociácie október 2020, % všetkých respondentov (135 respondentov)

Podnikateľov v hotelierskom a gastro biznise zachráni pred krachom iba cieleňé opatrenia

Jedným z hlavných záverov prieskumu sú zistenia o odhade „dĺžky prežitia“ subjektov zapojených do prieskumu na trhu, pri pretrvávajúčich obmedzených podmienkach, ktoré štát zaviedol v prvej aj druhej vlne koronakrízy na zabránenie šírenia nákazy COVID-19.

Takmer polovica ubytovacích a stravovacích zariadení (47 %) v prieskume uviedla, že dokáže pri súčasných podmienkach a obmedzených opatreniach vydržať maximálne 1 až 2 mesiace, ďalších 44 % podnikov deklarovalo, že neprežije jar 2021. Vyše 82 % týchto subjektov pritom patrí medzi podniky pôsobiace na slovenskom trhu 10 a viac rokov.

Dopady prvej a druhej vlny koronakrízy na ubytovacie a stravovacie zariadenia

Prieskum Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska a Inštitútu IstroAnalytica medzi členmi asociácie október 2020, prvý graf – % všetkých respondentov (135 respondentov), *druhý graf – dĺžka pôsobenia na trhu v prípade subjektov, ktoré prežijú max. 5 mesiacov – tzn. menej ako 1 mesiac/1 – 2 mesiace/3 – 5 mesiacov (123 respondentov)

Aj tieto nové zistenia Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska a Inštitútu stredoeurópskych štúdií IstroAnalytica z aktuálneho prieskumu dokazujú už skôr prezentované fakty, **že slovenský sektor ubytovacích a stravovacích zariadení bez cielenej štátnej pomoci nedokáže prežiť.**

Kontakty pre médiá:

generálny manažér AHRS Marek Harbulák, +421 911 262 177, harbulak@ahrs.sk, <https://ahrs.sk/>
výkonný riaditeľ Inštitútu IstroAnalytica Peter Helexa, +421 950 808 909, info@istroanalytica.org,
<https://istroanalytica.sk/>